

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ. 410.028.03.2019

Pan Przemysław Deca
Prezes
Państwowego Gospodarstwa Wodnego
Wody Polskie

ul. Grzybowska 80/82
00-844 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Zmienione zgodnie z treścią uchwały Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej
Najwyższej Izby Kontroli z dnia 19 maja 2020 r.

P/19/051

Utworzenie i funkcjonowanie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Nadzór Wodny w Goleniowie ¹ . Adres: ul. Stanisława Mikołajczyka 42, 72-100 Goleniów.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Przemysław Deca Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie od 17 stycznia 2018 r. Od 1 do 16 stycznia 2018 r. zadania i kompetencje Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie wykonywał Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska Pan Mariusz Gajda. (akta kontroli str. 339)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania w celu zapewnienia utworzenia i funkcjonowania PGW Wody Polskie. 2. Zapewnienie ochrony ludności i mienia przed powodzią. 3. Działania związane z wydawaniem zgód wodnoprawnych i przyjmowaniem zgłoszeń wodnoprawnych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 15 stycznia 2020 r. z wykorzystaniem dowodów powstałych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontroler	Karol Kośnik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienia do kontroli nr LSZ/196/2019 z 19 listopada 2019 r. i nr LSZ/11/2020 z 13 stycznia 2020 r. (akta kontroli str. 1, 334)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Prowadzone działania organizacyjne umożliwiły powstanie i funkcjonowanie Nadzoru Wodnego, w którym od 1 stycznia 2018 r. zatrudniono wszystkich byłych pięciu pracowników Terenowego Oddziału Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie⁴. W zakresie właściwości Nadzoru Wodnego pozostawały 22 pompownie melioracyjne, 14 wałów przeciwpowodziowych oraz dwie groble i dwa jazy. Podczas kontroli okresowych potwierdzono możliwość użytkowania wszystkich obiektów. Mimo działań Kierownika do zakończenia kontroli NIK nie zatrudniono pracownika dysponującego uprawnieniami właściwymi do nadzoru nad eksploatacją stacji pomp wraz z ich liniami zasilającymi. Nadzór Wodny wykonał lub planował naprawy niezbędne do funkcjonowania urządzeń i budowli wodnych. Urządzenia wyciągowe jazu na jednym z kanałów były uszkodzone i wymagały wymiany, a w czterech pompowniach uznano, że stan techniczny urządzeń podnośnych był niedostateczny. Ponadto stwierdzono
--------------	--

¹ Dalej: Nadzór Wodny lub NW.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm. Dalej: ustawa o NIK.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: TO ZZMiUW.

konieczność dodatkowego wzmocnienia typu ciężkiego jednego z wałów oraz konieczność usunięcia wiatrołomów z korony i likwidacji nor bobrowych.

Pięcioletnią kontrolę jazu na Kanale Bolesławickim przeprowadzono z trzyletnim przekroczeniem terminu określonego w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁵.

Na obszarze działania NW odnotowano siedem awarii mających wpływ na funkcjonowanie trzech stacji pomp. Wszystkie awarie usunięto.

Pomimo, iż obsługą stacji pomp zajmowały się firmy zewnętrzne, a NW kontrolował prawidłowość ich eksploatacji to nie podjęto działań zmierzających do ustalenia przyczyn niesprawności pompy Budzień II. W ocenie NIK wpływ na ten stan, mógł mieć fakt, iż w Nadzorze Wodnym nie opracowano procedur postępowania w razie wystąpienia awarii.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania w celu zapewnienia utworzenia i funkcjonowania PGW Wody Polskie

Opis stanu faktycznego

Funkcję Kierownika pełnił Bogusław Dwornik powołany przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie⁷ z dniem 1 listopada 2018r. Wcześniej Bogusław Dwornik pełnił obowiązki Kierownika od 1 stycznia 2018 r. na ustne polecenie Dyrektora Zarządu Zlewni w Stargardzie⁸, a od 2 lutego 2018 r. na podstawie porozumienia zmieniającego warunki umowy o pracę podpisanego przez Dyrektora RZGW. (akta kontroli str. 20, 22, 58)

W badanym okresie w Nadzorze Wodnym obowiązywały dwa zarządzenia Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie⁹ w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego PGW Wody Polskie z 2 stycznia 2018 r. i 26 marca 2019 r.¹⁰ Odpowiednio w: § 72 i § 73 rozdziału 5 oraz § 64 i § 65 regulaminów określono m.in. zadania kierownika nadzoru wodnego.

(akta kontroli str. 2-17)

Kierownik wyjaśnił: *Nadzór Wodny w Goleniowie podlega pod Zarząd Zlewni w Stargardzie, który prowadzi księgowość i zapewnia potrzebne zaopatrzenie, na nasz wniosek. Nie ma osobnego regulaminu organizacyjnego Nadzoru Wodnego w Goleniowie. Nie określałem go, ponieważ nie otrzymałem takiego polecenia. Obowiązki pracowników określają ich indywidualne zakresy obowiązków. (...) Przy powstawaniu Wód Polskich Nadzór Wodny w Goleniowie utworzono na bazie TO ZZMiUW, który był jednostką samorządową podległą pod Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego. Oddział zlikwidowano z końcem 2017 r. Wszyscy pracownicy TO ZZMiUW, tj. pięć osób, przeszli od 1 stycznia 2018 r. do Nadzoru Wodnego w Goleniowie. (...).* (akta kontroli str. 27-29, 57)

⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 1186, ze zm. Dalej: Prawo budowlane.

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Dalej: RZGW.

⁸ Dalej: ZZ.

⁹ Dalej: PGW Wody Polskie.

¹⁰ Zarządzenie Nr 1/2018 r. Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z dnia 2 stycznia 2018 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie i Zarządzenie Nr 5/2019 Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie.

Liczba pracowników w Nadzorze Wodnym wynosiła pięć osób według stanu na 1 stycznia 2018 r. oraz cztery osoby na dzień: 31 grudnia 2018 r. i 25 listopada 2019 r.

Pracownik nadzorujący funkcjonowanie i eksploatację stacji pomp (pompowni) wraz z ich liniami zasilającymi średniego napięcia 15 kV (przyłącza elektroenergetyczne) przeszedł na emeryturę 29 sierpnia 2018 r. W dniu 7 maja 2019 r. Kierownik wystąpił do dyrektora Zarządu Zlewni w Stargardzie o zatrudnienie pracownika na wakujący etat. W okresie 2-31 lipca 2019 r. w NW zatrudniona była osoba z uprawnieniami wymaganymi przy nadzorowaniu urządzeń elektrycznych, w tym pomp. Pracownik ten zrezygnował z pracy, bez podania przyczyn, w trakcie trzymiesięcznego okresu próbnego.

(akta kontroli str. 20, 23-24, 28, 57)

Kierownik wyjaśnił: *...Obecnie zatrudnione są cztery osoby i w mojej ocenie ich wykształcenie i doświadczenie zawodowe jest wystarczające do pełnienia powierzonych im obowiązków. Pracownicy ci znają teren i specyfikę występujących warunków wodnych. Ich doświadczenie zawodowe jest przydatne w pracy w Nadzorze Wodnym. Aktualnie brakuje pracownika z uprawnieniami, który zajmowałby się nadzorem stacji pomp. Projekt zakresów obowiązków dla wszystkich pracowników Nadzoru Wodnego przygotowałem i przesałem do Zarządu Zlewni w Szczecinie. Dyrektor ZZ w Szczecinie zaakceptował ustnie w rozmowie telefonicznej ze mną, wszystkie zakresy obowiązków, ewentualnie wprowadzając niewielkie poprawki. Zaakceptowane zakresy obowiązków przekazywałem poszczególnym pracownikom, którzy potwierdzali pisemnie ich odbiór.*

(akta kontroli str. 58)

Kierownik wyjaśnił: *...Po odejściu pracownika na emeryturę próbowaliśmy wykonywać zadania Nadzoru wodnego w cztery osoby, ale okazało się, że to niemożliwe. Proponowałem, żeby nasz były pracownik zdecydował się na dorabianie sobie na emeryturze, ale osoba ta nie była wówczas zainteresowana dodatkową pracą. Szukaliśmy na własną rękę kogoś z odpowiednimi kwalifikacjami z Goleniowa, co jest istotne, ponieważ w sytuacjach awaryjnych i zagrożenia powodziowego musimy pełnić całodobowe dyżury i w sposób ciągły monitorować stan wałów. Gdy udało się znaleźć przydatną nam osobę wówczas wystąpiłem do ZZ w Stargardzie z wnioskiem o zatrudnienie piątej osoby. Pracownik ten zwolnił się na własną prośbę jeszcze w trakcie trzymiesięcznego okresu próbnego. Osoby z wyższym wykształceniem nie są zainteresowane pracą w Nadzorze Wodnym, głównie z uwagi na niskie zarobki, natomiast na rynku pracy nie ma osób ze średnim wykształceniem melioracyjnym lub pokrewnym, ponieważ zlikwidowano kierunkowe szkoły średnie. Ja i główny specjalista mamy odpowiednie kwalifikacje i wykonujemy obowiązki osoby, która przeszła na emeryturę, jednak z uwagi na zakres zadań w Nadzorze, potrzebny jest piąty pracownik. Nasze kłopoty kadrowe stały się szczególnie widoczne, gdy w kwietniu 2019 r. otrzymaliśmy odpowiedni sprzęt do jazdy w teren. Ze względów bezpieczeństwa wyjeżdżamy po dwie osoby, gdyż w podmokłym terenie może dojść do wypadku. Ponieważ praca w terenie jest naszym priorytetem, brakuje nam osoby do pracy biurowej.*

(akta kontroli str. 333)

Kierownik wyjaśnił: *...Bezpośrednio po zwolnieniu się pracownika w dniu 31 lipca 2019 r., uzgodniłem w rozmowie z Dyrektorem Zarządu Zlewni w Stargardzie, że mój wniosek z 7 maja 2019 r. pozostaje aktualny i nie muszę go powtarzać. Wniosek ten dotyczył zatrudnienia pracownika do nadzoru pomp i urządzeń elektroenergetycznych stacji pomp. Uzgodniłem także, że Dyrektor ZZ porozumie*

się w tej sprawie z Dyrektorem RZGW, do którego kompetencji należy nabór i zatrudnianie pracowników Nadzoru Wodnego.” (akta kontroli str. 81)

Zakresy obowiązków na stanowiskach pracy w Nadzorze Wodnym przekazano pracownikom 1 i 7 listopada 2018 r. W zakresie obowiązków trzech merytorycznych pracowników NW przewidziano m.in.: udział w opracowywaniu i opiniowaniu programów i planów inwestycji gospodarki wodnej; prowadzenie postępowań w sprawie zgłoszeń wodnoprawnych; prowadzenie dokumentacji obiektów budowlanych; okresowe kontrole stanu technicznego obiektów chroniących tereny przed powodzią; analiza uszkodzeń w urządzeniach i obiektach ochrony przeciwpowodziowej; zwalczanie zagrożeń powodziowych i usuwanie skutków powodzi. W zakresie obowiązków czwartego pracownika przewidziano obowiązki o charakterze administracyjno-biurowym.

(akta kontroli str. 30-42, 47-51)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Prowadzone działania organizacyjne umożliwiły powstanie i funkcjonowanie Nadzoru Wodnego, w którym od 1 stycznia 2018 r. zatrudniono wszystkich byłych pięciu pracowników zlikwidowanego TO ZZMiUW. Pomimo podjętych starań, do zakończenia kontroli NIK, nie zatrudniono pracownika dysponującego uprawnieniami właściwymi do nadzoru nad eksploatacją stacji pomp, co wynika głównie z poziomu oferowanych zarobków. Utrudnia to realizację bieżących obowiązków.

OBSZAR

2. Realizacja wybranych zadań Nadzoru Wodnego w zakresie gospodarowania wodami

2.1. Zapewnienie ochrony ludności i mienia przed powodzią

A). Zasady funkcjonowania Nadzoru Wodnego podczas zagrożenia powodziowego zostały określone w:

- zarządzeniu nr 48/2019 Prezesa PGW Wody Polskie z 4 września 2019 r. w sprawie utworzenia i funkcjonowania procedury w Centrach Operacyjnych Ochrony Przeciwpowodziowej na czas zagrożenia powodziowego¹¹,
- Instrukcji Operacyjnej na wypadek zagrożenia powodziowego i innych zdarzeń kryzysowych w rejonie Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego opracowanej 25 października 2019 r. przez Dyrektora RZGW,
- Aneksie do Wojewódzkiego Planu Operacyjnego Ochrony przed Powodzią z lipca 2018 r.¹²
- Wojewódzkim Planie Ochrony przed Powodzią.

(akta kontroli str. 137)

W zarządzeniu w sprawie COOP określono, że w zakresie bezpieczeństwa powodziowego kierownicy nadzorów wodnych zostali upoważnieni m.in. do udziału w posiedzeniach zespołów zarządzania kryzysowego na poziomie gminnym. W przypadku wystąpienia zagrożenia powodziowego kierownicy nadzorów wodnych opracowują i przekazują do Centrum RZGW harmonogramy dyżurów w swoich siedzibach. Nadzory wodne weryfikują zgłoszenia w sposób ciągły, dokonują przeglądów w terenie i udzielają pomocy merytorycznej w akcjach prowadzonych

Opis stanu faktycznego

¹¹ Dalej: zarządzenie w sprawie COOP.

¹² Dalej: Wojewódzki Plan Ochrony przed Powodzią lub WPOOPP.

przez samorządy terytorialne, straż pożarną i inne jednostki organizacyjne. Współpracują również z przedsiębiorcami wykonującymi prace na rzecz PGW Wody Polskie, przy zapewnieniu dozoru i kontroli wyznaczonych obiektów wodnych oraz informowaniu ZZ o występujących zagrożeniach i awariach.

(akta kontroli str. 145-147)

W Instrukcji Operacyjnej określono, że w okresie zagrożenia powodziowego nadzory wodne patrolują zagrożone odcinki, a kierownicy nadzorów lub osoby przez nie wyznaczone pełnią dyżury w siedzibach nadzorów wodnych. Po kontroli w terenie wodowskazów, punktów charakterystycznych i wałów przeciwpowodziowych patrol nadzoru wodnego składa meldunek dyżurującemu. Pracownicy nadzorów przekazują informacje o stanie zagrożenia do dyżurnego Zespołu Reagowania Kryzysowego w RZGW i ZZ. W Wojewódzkim Planie Ochrony przed Powodzią przywołano powyższe zapisy Instrukcji Operacyjnej.

(akta kontroli str. 194-195, 211-213, 270, 273-275)

W pkt 7.1.1. Instrukcji Operacyjnej założono, iż pomiędzy okresami zagrożenia powodziowego pracownicy nadzorów wodnych będą szkoleni, w tym poprzez prowadzenie treningów symulacyjnych¹³. W NW nie przeprowadzono szkoleń poświęconych zagrożeniom powodziowym.

(akta kontroli str. 194, 290)

Kierownik wyjaśnił: *Latem 2019 r. (...) Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego w Szczecinie zorganizowało szkolenie „Trening dyżuru stałego, podjęcie przygotowań do przedsięwzięć związanych z militaryzacją.” Było to szkolenie praktyczne, obejmujące elementy dotyczące zagrożenia powodziowego, np. pełnienie dyżuru stałego, tj. odbieranie zakodowanych telefonicznych sygnałów (informacji m.in. na temat zagrożenia powodziowego). W Instrukcji Operacyjnej nie przypisano organizacji szkoleń RZGW, ZZ ani NW. Zgodnie z art. 14, 17 i 19 ust. 2 pkt 3 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, obowiązek organizacji szkoleń i ćwiczeń z zakresu zarządzania kryzysowego spoczywa odpowiednio na wojewodach, starostach i wójtach, burmistrzach lub prezydentach miast.*

(akta kontroli str. 335, 337-338)

B). Według stanu na 2 grudnia 2019 r. w zakresie właściwości Nadzoru Wodnego pozostawały 22 pompownie melioracyjne, 14 wałów przeciwpowodziowych oraz dwie groble i dwa jazy.

(akta kontroli str. 52-53)

Szczegółowym badaniom poddano dokumentację z 10 kontroli dwóch jazów oraz czterech pompowni i wałów¹⁴ przeprowadzonych przez Nadzór Wodny na podstawie art. 62 ust. 1 pkt 1¹⁵ i art. 62 ust. 1 pkt 2¹⁶ Prawa budowlanego. We wszystkich zbadanych przypadkach stwierdzono, że obiekty nie stwarzały zagrożenia i nadawały się do użytkowania.

Pięcioletnia kontrola jazu na Kanale Bolesławickim przeprowadzona została dopiero w 2018 r., z przekroczeniem o trzy lata terminu określonego w art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego (ostatnią kontrolę przeprowadzono w 2010 r.).

Podczas kontroli rocznych przeprowadzonych 28 sierpnia 2018 r. w pompowniach Budzień II, Kopice, Lubczyna I i Załom Bystra, stwierdzono, że stan techniczny urządzeń podnośnych (wyciągów) był niedostateczny.

¹³ Pkt 7.1.1, tiret 5.

¹⁴ Jazy na Kanałach Żarnowskim i Bolesławickim, pompownie: Budzień II, Kopice, Lubczyna I i Załom Bystra oraz wały: Czarnocin-Skoszewo i Stępnica-Kopice nad Zalewem Szczecińskim, prawy wsteczny nad rzeką Chęlszczącą i Brzeziny-Łąki Nowogardzkie nad rzeką Odrą.

¹⁵ Dalej: kontrola roczna.

¹⁶ Dalej: kontrola pięcioletnia.

Kierownik wyjaśnił: *Jaz na Kanale Bolesławickim (...) został (...) w 2012 roku, na trwałe wyłączony z eksploatacji. (...) Nadzór Wodny w Goleniowie, ze względu na panujące od dwóch lat okresy niżówek oraz susze rolnicze, podjął starania o przywrócenie do sprawności technicznej i eksploatacyjnej jazu (...)* W 2019 r. podjęto prace naprawcze jazu (...) w zakresie wskazanym w przeglądzie pięcioletnim, lecz ze względu na ograniczone środki finansowe wykonano wyłącznie drobne naprawy i konserwację części ruchomych oraz zabezpieczono antykorozyjnie części metalowe (...) O złym stanie technicznym jazu na Kanale Bolesławickim dowiedziałem się z ustaleń przeglądu pięcioletniego 5 grudnia 2018 r. przesłałem do ZZ w Stargardzie swoje propozycje do planu rzeczowo-finansowego na 2019 r. Założyłem wydatek w wysokości 3 tys. zł, potrzebnych na niezbędne naprawy jazu, tj. na konserwację, malowanie części metalowych i smarowanie części ruchomych i ślizgowych. Wiedząc, że możliwości finansowe Wód Polskich są ograniczone, nie chciałem dopuścić do sytuacji, w której gruntowna naprawa jazu zostanie wykonana zamiast innych pilniejszych napraw urządzeń i budowli wodnych. Uruchomienie wyłączonego z użytkowania jazu miało związek z powtarzającymi się suszami, jednak nie była naprawą pilną, którą należało wykonać natychmiast. W planie rzeczowo-finansowym na 2020 r. zaproponowałem w kwocie 57 tys. zł na wymianę lub remont generalny trzech mechanizmów wyciągowych jazu. (...) W dniu 13 listopada 2019 r. wykonano roczny przegląd (...).

(akta kontroli str. 54, 62, 64, 324-328, 335-336)

Kierownik wyjaśnił: *Stan urządzeń podnośnych (wyciągów) jest niedostateczny, ponieważ urządzenia (...) na stacjach pomp: Budzień I, Kopice, Lubczyna I i Załom Bystra są na trwałe wyłączone z eksploatacji i nie są w ogóle użytkowane. (...) stosuje się inne technologie i urządzenia (np. trójnóg z bločkami lub samochód wyposażony w HDS (...)) Ze względu na trwałe wyłączenie z eksploatacji urządzeń (...) nie powinny one w ogóle podlegać ocenie stanu technicznego (...).*

(akta kontroli str. 64)

Podczas ostatniej kontroli pięcioletniej w dniu:

- 25 czerwca 2019 r. wału Czarnocin–Skoszewo nad Zalewem Szczecińskim stwierdzono konieczność dodatkowego wzmocnienia typu ciężkiego skarpy odwodnej w km 6+430 – 6+810,

- 16 kwietnia 2019 r. wału Brzeziny–Łąki Nowogardzkie nad rzeką Odrą stwierdzono konieczność usunięcia wiatrolomów z korony i likwidacji nor bobrowych w rejonie pompowni.

(akta kontroli str. 54-56)

W dniu 20 grudnia 2019 r. Kierownik wystąpił do ZZ w Stargardzie z wnioskiem o naliczenie firmie zewnętrznej ze Stargardu kary umownej¹⁷ w związku z jednodniowym opóźnieniem w likwidacji przecieków i uszkodzeń na wałach przeciwpowodziowych, w tym na wałach: Czarnocin–Skoszewo i Brzeziny–Łąki Nowogardzkie.

(akta kontroli str. 64, 76, 329-332)

Kierownik wyjaśnił: *„(...) Dyrektor RZGW w Szczecinie przeprowadza postępowania przetargowe, a następnie podpisuje umowy z firmami zewnętrznymi, które zajmują się obsługą stacji pomp. Firmy te składają do NW comiesięczne zestawienia godzinowe pompowania. Nadzór Wodny kontroluje prawidłowość eksploatacji pompowni. Każdego miesiąca NW dokonywał odbioru stacji pomp, w trakcie których sprawdzał zgodność zestawień godzin z licznikami, czy pompownia działa*

¹⁷ W wysokości 200,24 zł na podstawie § 7 pkt 1 umowy nr SZ.ZPU.3.283.40.2019 zawartej w dniu 2.12.2019 r. przez dyrektora ZZ w Stargardzie.

prawidłowo, czy urządzenia są sprawne, czy firma nie powinna dokonać bieżących napraw, czy wykoszono teren przynależny do stacji pomp.

(akta kontroli str. 57)

Podczas kontroli pięcioletniej przeprowadzonej 9 grudnia 2019 r. w pompowni Budzeń II stwierdzono, iż obiekt nie nadawał się do użytkowania. Agregat pompowy był niesprawny, a stacja pomp wymagała remontu kapitalnego.

(akta kontroli str. 118, 120)

C). Od 23 maja do 31 grudnia 2019 r. obowiązywała umowa nr 116/2019¹⁸, w której PGW Wody Polskie powierzyło firmie zewnętrznej z Tucholi realizację zadania *Obsługa, eksploatacja, naprawy bieżące i konserwacje przepompowni na terenie województwa zachodniopomorskiego* w części zamówienia 7 – zadanie nr 3.1 NW Goleniów. Nadzór Wodny dokonywał comiesięcznych odbiorów realizacji umowy 116/2019.

W protokołach odbioru z 17 października i 19 listopada 2019 r. wpisano uwagi NW dotyczące stwierdzonych nieprawidłowości, w tym dotyczące pompowni Budzeń II: niesprawna pompa i zarośnięta linia zasilająca 15 kV.

(akta kontroli str. 82-83,132)

W Nadzorze Wodnym nie określono procedur postępowania w przypadku wystąpienia awarii.

(akta kontroli str. 289)

Kierownik wyjaśnił: (...) *W razie stwierdzenia awarii postępujemy zgodnie z własnym doświadczeniem i wiedzą. Wykonujemy notatki służbowe, zdjęcia z wizji, opracowujemy szacunkowe koszty usunięcia uszkodzeń. Najpóźniej w ciągu tygodnia przesyłamy elektronicznie informację o awarii wraz z wyceną inwestorską do Dyrektora ZZ w Stargardzie, od którego otrzymujemy podpisaną z wykonawcą umowę, której realizację nadzorujemy. Przedstawiciel NW uczestniczy w komisji odbiorowej. Projekt umowy z wykonawcą przygotowuje ZZ, który określa czas na wykonanie naprawy, wysokość wynagrodzenia i długość okresu gwarancyjnego.*

(akta kontroli str. 289)

Na obszarze działania Nadzoru Wodnego odnotowano siedem awarii mających wpływ na funkcjonowanie trzech stacji pomp¹⁹, z tego dwie w 2018 r. i pięć w 2019 r. Usuwanie awarii dwukrotnie²⁰ polegało na naprawie pompy zatapialnej stacji pomp Budzeń II. W umowie z wykonawcą drugiej naprawy okres gwarancyjny określono na trzy miesiące od daty odbioru końcowego²¹, tj. do 21 sierpnia 2019 r. Ponowną niesprawność pompy NW stwierdził 17 października 2019 r. podczas miesięcznego odbioru realizacji umowy 116/2019.

Pięciokrotnie usuwanie awarii polegało na naprawie zasilającej linii energetycznej SN 15 kV, z tego trzykrotnie dotyczyło stacji pomp Żarnowo-Śmieć II²² i dwukrotnie pompowni Stepnica III²³.

Druga umowa²⁴ na naprawę pompy na stacji Budzeń II wynikała z ustaleń podczas wykonywania robót o większym zakresie uszkodzeń, niż w pierwszej z umów zawartych z wykonawcą.

(akta kontroli str. 132, 286-287)

¹⁸ Zawarta 20 maja 2019 r. przez p.o. Dyrektora RZGW. Dalej: umowa nr 116/2019.

¹⁹ Budzeń II (dwie awarie), Stepnica III (dwie) i Żarnowo-Śmieć II (trzy).

²⁰ Umowy zawarte 30 listopada 2018 r. (aneks z 18 grudnia 2018 r.) i 28 marca 2019 r. przez Dyrektora ZZ w Stargardzie.

²¹ 21 maja 2019 r.

²² Umowy zawarte 30 października 2018 r., 5 marca i 21 maja 2019 r. przez Dyrektora ZZ w Stargardzie.

²³ Umowy zawarte 23 sierpnia i 24 października 2019 r. przez Dyrektora ZZ w Stargardzie.

²⁴ Z 28 marca 2019 r.

Kierownik wyjaśnił: *Pompę Budzień II wyłączono, ponieważ obsługująca ją firma zgłosiła, że pompa jest uszkodzona. Zastępuje ją pompa Budzień I. Obie pompy mają wspólny transformator i linię zasilania. Nie zawiadamiałem dotąd ZZ o awarii, ponieważ najpierw należy spróbować dokonać naprawy we własnym zakresie. Aby ustalić, co było przyczyną niesprawności pompy należy ją wyciągnąć z wody, czego firma zewnętrzna nie wykonała. Wystąpię z pismem ponaglającym do tej firmy o przygotowanie pompy Budzień II do przeglądu. Dotąd nie przygotowałem takiego pisma z powodu nawału pracy wynikającego z konieczności odbioru robót związanych z utrzymaniem wałów przeciwpowodziowych i przygotowaniem ich do sezonu zimowego.* (akta kontroli str. 288)

2.2. Zgody i zgłoszenia wodnoprawne

Do Nadzoru Wodnego złożono w sumie osiem wniosków o wydanie zgód wodnoprawnych, o których mowa w art. 240 ust. 5 pkt 4 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne²⁵, z tego sześć w 2018 r. i dwa w 2019 r.

Nadzór Wodny przekazał wszystkie osiem wniosków organom właściwym do ich rozpatrzenia, z tego w czterech przypadkach do ZZ²⁶, w dwóch do RZGW²⁷ oraz do Nadzoru Wodnego w Kamieniu Pomorskim i w Szczecinie.²⁸ Wszystkie osiem wniosków przekazano bez zbędnej zwłoki, tego samego dnia lub w terminie do sześciu dni roboczych od daty wpłynięcia do NW.

(akta kontroli str. 43, 64, 73)

W badanym okresie do Nadzoru Wodnego złożono 11 zgłoszeń wodnoprawnych, z tego osiem w 2018 r.²⁹ i trzy w 2019 r.³⁰

We wszystkich 11 przypadkach Kierownik zwrócił się do RZGW o zamieszczenie na stronach BIP informacji o dokonanych zgłoszeniach wodnoprawnych, z zachowaniem siedmiodniowego terminu określonego w art. 423 ust. 8 pkt 1 Prawa wodnego. W siedmiu przypadkach³¹ wnioskowano³² do RZGW o zamieszczenie w BIP informacji, o której mowa w art. 423 ust. 8 pkt 3 Prawa wodnego, o braku wniesienia sprzeciwu. W jednym przypadku³³ wniosek do RZGW wysłano po dwóch dniach od dnia, w którym Kierownik NW załatwił sprawę poprzez zawiadomienie strony o braku sprzeciwu, na podstawie art. 122a § 1 i art. 122c § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, w zw. z art. 423 ust. 2 Prawa wodnego.³⁴ Trzy zgłoszenia zostały wycofane³⁵.

W zgłoszeniu wodnoprawnym z 3 października 2019 r. nie określono planowanego terminu rozpoczęcia robót oraz nie dołączono zgody właściciela urządzenia wodnego, niezbędnej do wykonania planowanych czynności lub robót, wymaganych odpowiednio w art. 421 pkt 2 lit. e) i art. 422 pkt 4 Prawa wodnego. Kierownik nie wydał postanowienia nakładającego na zgłaszającego obowiązek uzupełnienia, w określonym terminie, brakujących dokumentów i informacji, o którym mowa w art. 423 ust. 4 Prawa wodnego.

(akta kontroli str. 44-46, 63, 68-70)

²⁵ Dz.U. z 2018 r. poz. 2268 ze zm. Dalej: Prawo wodne.

²⁶ Przesłane: 23 i 27 lipca 2018 r. oraz dwukrotnie 10 października 2019 r.

²⁷ Przesłane: 15 maja 2018 r. i 25 lutego 2019 r.

²⁸ Przesłane według właściwości terytorialnej odpowiednio: 3 lipca 2018 r. i 3 czerwca 2019 r.

²⁹ 14 marca, 13 lipca, trzy 30 lipca, 10 września, 3 i 12 października.

³⁰ 3 kwietnia, 30 września, 3 października.

³¹ Zgłoszenia z: 13 lipca, 30 lipca (dwa) i 3 października 2018 r. oraz 3 kwietnia, 30 września i 3 października 2019 r.

³² Jeden do sześciu dni po upływie terminu do wniesienia sprzeciwu.

³³ Zgłoszenie z 10 września 2018 r.

³⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 2096. Dalej: Kpa.

³⁵ Złożone 14 marca, 30 lipca i 12 października 2018 r.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości:

1. Pięcioletnia kontrola jazu na Kanale Bolesławickim przeprowadzona została z przekroczeniem terminu określonego w art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego.
(akta kontroli str. 54)

Kierownik wyjaśnił: *Jaz na Kanale Bolesławickim (...) został (...) w 2012 roku na trwałe wyłączony z eksploatacji. Po (...) 1 stycznia 2018 r. Nadzór Wodny (...), ze względu na panujące od dwóch lat okresy niżówek oraz susze rolnicze, podjął starania o przywrócenie do sprawności technicznej i eksploatacyjnej jazu (...). W dniu 5 grudnia 2018 r. wykonano 5-letni przegląd stanu technicznego (...). W 2019 r. podjęto prace naprawcze jazu (...) w zakresie wskazanym w przeglądzie 5-letnim, lecz ze względu na ograniczone środki finansowe wykonano wyłącznie drobne naprawy i konserwację części ruchomych oraz zabezpieczono antykorozyjnie części metalowe jazu. W dniu 13 listopada 2019 r. wykonano roczny przegląd (...).*
(akta kontroli str. 62)

2. Niepodjęcie działań zmierzających do ustalenia przyczyn niesprawności pompy Budzeń II, stwierdzonej 17 października 2019 r.

(akta kontroli str. 132)

Kierownik wyjaśnił, że niepodjęcie działań wynikało (...) z konieczności odbioru robót związanych z utrzymaniem wałów przeciwpowodziowych i przygotowaniem ich do sezonu zimowego.
(akta kontroli str. 288)

3. Niewydanie postanowienia, o którym mowa w art. 423 ust. 4 Prawa wodnego, nakładającego na wnoszącego zgłoszenie wodnoprawne z 3 października 2019 r., obowiązek uzupełnienia, w określonym terminie, brakującej informacji o planowanym terminie rozpoczęcia robót oraz zgody właściciela urządzenia wodnego, wymaganych odpowiednio art. 421 pkt 2 lit. e) i art. 422 pkt 4 Prawa wodnego.
(akta kontroli str. 43)

Kierownik wyjaśnił: *Po sprawdzeniu przedmiotowego zgłoszenia wodnoprawnego skontaktowano się (...) informując inżyniera kontraktu o wskazanych brakach. Telefonicznie uzgodniono, że braki zostaną jak najszybciej uzupełnione, lecz zgoda właściciela urządzenia wodnego została dostarczona do Nadzoru Wodnego z dużym opóźnieniem. Inżynier kontraktu (...) uzupełnił zgłoszenie wodnoprawne w dniu 25 listopada 2019 r. o (...) zgodę Burmistrza Goleniowa (...). W przypadku zgłoszenia wodnoprawnego dokonano dn. 3 października 2019 r., przez moje przeoczenie został popełniony błąd formalny, nie wydając decyzji nakładającej na inwestora obowiązek uzupełnienia braków (...).*
(akta kontroli str. 63-64)

OCENA CZĄSTKOWA

Realizację wybranych zadań Nadzoru Wodnego w zakresie gospodarowania wodami NIK ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Pracownicy Nadzoru podejmowali działania w celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią, w tym: nadzorowano funkcjonowanie i eksploatację urządzeń i budowli wodnych. Wszystkie wnioski o wydanie zgód wodnoprawnych, które wpłynęły do NW przekazano bez zbędnej zwłoki organom właściwym do ich rozpatrzenia. Kierownik NW w jednym przypadku nie wydał postanowienia o nałożeniu obowiązku uzupełnienia otrzymanego zgłoszenia wodnoprawnego.

Urządzenia wyciągowe jazu na Kanale Bolesławickim były uszkodzone i wymagały wymiany. W czterech pompowniach stan techniczny urządzeń podnośnych był niedostateczny. Ponadto wystąpiła konieczność dodatkowego wzmocnienia wału

Czarnocin–Skoszewo oraz konieczność usunięcia wiatrołomów z korony i likwidacji nor bobrowych na wale Brzeziny-Łąki Nowogardzkie.

Okresowa pięcioletnia kontrola jazu na Kanale Bolesławickim przeprowadzona została z trzyletnim przekroczeniem terminu określonego w art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego. Nie podjęto też działań zmierzających do ustalenia przyczyn niesprawności pompy Budzień II. W ocenie NIK wpływ na ten stan może mieć fakt, iż w Nadzorze Wodnym nie opracowano procedur postępowania w razie wystąpienia awarii.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Podjęcie działań w celu ustalenia przyczyn niesprawności pompy Budzień II.
2. Podjęcie działań w celu zapewnienia właściwego nadzoru nad eksploatacją stacji pomp wraz z ich liniami zasilającymi.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 12 lutego 2020 r.

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym
dokonał:

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

Kontrolerzy:

Karol Kośnik
specjalista k.p.

....././.....
Podpis

.....
podpis

